

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

El misteri de les campanades

Elaborades per Teresa Soler i Joan Andrés

EL MISTERI DE LES CAMPANADES

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Xabier P. Docampo.*

Il·lustracions: *Paco Hernández.*

Edicions Bromera / Alzira, 1992

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 27

Format: 20,5x13 cm, 144 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys.

RESUM ARGUMENTAL

Un fet insòlit commociona la tranquil·la vida d'Eira-nova: el nou rellotge del campanar fa, cada mitjanit, tretze campanades.

Cristina i una colla de companys de l'escola es proposen aclarir el misteri i, per aconseguir-ho, esperen a l'aguait a l'església per agafar el responsable de la tretzena campanada, però no veuen ningú.

Tot el poble està revolucionat, i Xes, el rector del poble, fa que canvien la maquinària del rellotge, però a mitjanit torna a fer tretze campanades.

Cristina i els seus amics continuen la investigació, desxifren una sèrie de missatges, en la solució dels quals hi ha la clau de l'enigma.

El primer missatge, el troba Cristina dins d'un llibre d'Álvaro Cunqueiro que havia tret de la biblioteca de l'es-

cola i consisteix en unes paraules que, aparentment, no diuen res; en el segon, han de buscar el camí correcte d'un laberint; el tercer, és un poema *nonsense* que aconseguen desxifrar gràcies a l'ajuda del mestre; el quart, el troben en la pàgina quatre del diari *Les notícies d'Eiranova*, en forma d'anunci de compra-venda; el cinqué, és molt complicat perquè sembla escrit en xinés i solament la casualitat fa que el puguin desxifrar. Segons aquest missatge, que és l'últim, els xiquets han de buscar una adreça del poble. Quan arriben al lloc indicat, troben una nota que els convida a entrar en una casa. Ara el misteri ja està resolt i, mentre els convida a berenar, el jutge del poble els conta com ha aconseguit fer sonar la campana del rellotge sense ser descobert, al mateix temps que els assegura que, d'ara endavant, el rellotge d'Eiranova solament tocarà dotze campanades cada mitjanit.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Amb un llenguatge clar i senzill i un vocabulari assequible als joves lectors, l'autor d'*El misteri de les campanades* aconsegueix un llibre atractiu i plaent.

La història és un repte continu de participació per al lector, que ha de posar en joc el seu enginy i la seua imaginació per a penetrar en l'enigmàtica trama, i ha de resoldre els missatges secrets, ja que la solució d'aquests no està clarament expressada en la novella.

D'altra banda, la lectura d'aquesta narració pot ser molt motivadora en la classe de llengua, per l'interés que mostren els alumnes d'aquest cicle educatiu en la creació de codis que permeten l'emissió i la resolució de missatges xifrats.

Altres aspectes que es podrien tractar, mitjançant el debat o el treball en equip, serien:

— Les relacions que s'estableixen entre els membres d'una colla d'adolescents.

— La problemàtica de les relacions entre pares i fills.

— Les diferències de criteri dels pares a l'hora de tractar els fills, depenent del sexe d'aquests.

— Les causes de la contaminació dels rius (hi ha una al·lusió en el llibre) i les possibles solucions.

L'AUTOR

Xabier Puente Docampo va nèixer a Rábade (Lugo), l'any 1946. És mestre i comparteix el seu temps entre l'escola i la literatura per a joves. Autor de guions per a vídeo, televisió i, especialment, ràdio, publicà la seua primera novel·la, *El misteri de les campanades*, el 1986 a l'editorial Vía Láctea i, el mateix any i a la mateixa editorial, va editar *Amb un ull obert i l'altre tancat*. També és autor de contes i articles publicats en diverses revistes.

L'ILLUSTRADOR

Paco Hernández Navarro va nèixer a Xirivella (l'Horta), l'any 1960. És llicenciat en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València. Durant cinc anys va exercir com a ensenyant, faena que va deixar per a dedicar-se plenament a la il·lustració. En aquest camp ha treballat per a les editorials Norma (Barcelona), Sánchez Aparisi (València) i Bromera (Alzira) i en diverses agències de publicitat de València, Alacant i Barcelona. A més d'*El misteri de les campanades*, ha il·lustrat per a aquesta mateixa editorial: *El cas misteriós del doctor Jekyll i el senyor Hyde*; *Tom Sawyer, detectiu*; *Allah Akbar (el morisc)* i *València roig i negre*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Si es pretén que la lectura siga una activitat lúdica, interessant i divertida, no l'hem de relacionar, necessàriament, amb una sèrie de treballs obligatoris que l'alumne ha de realitzar a l'acabament del llibre a fi de repassar els objectius de l'àrea de llengua. Això pot arribar a fer que la lectura es convertisca en una càrrega massa pesant per als joves lectors. S'ha d'intentar despertar el plaer de la lectura, aconseguir que aquests primers lectors s'ho passen bé amb un llibre i, sobretot, hem de fer nàixer l'ànsia per llegir, la necessitat de seguir fins al final una història. La lectura, per ella mateixa, és una activitat instructiva i completa, que no necessita cap treball complementari. Per això, les propostes didàctiques d'aquesta col·lecció van separades del llibre de lectura, deixant sempre oberta la possibilitat del seu ús, total o parcial, a la decisió del mestre o la mestra.

Encara que les propostes han estat elaborades pensant en el currículum escolar del primer cicle de l'Educació Secundària Obligatoria, fóra convenient triar, entre els exercicis i jocs proposats, els més adequats en cada nivell, a les necessitats i als gustos dels alumnes de la classe. Per les mateixes raons, les propostes de treball són ampliables o modificables en qualsevol aspecte.

En les següents propostes didàctiques, s'ha inclòs una sèrie d'activitats que ajudaran a iniciar els alumnes en l'anàlisi i el comentari de text. En aquest sentit, es proposen uns exercicis que analitzen l'estructura, el narrador, l'estil i els personatges de la novel·la, sempre amb activitats adequades a l'etapa evolutiva de l'alumne, però sense abusar d'aquest tipus de treballs.

Altres activitats com les d'expressió escrita, d'investigació, de creació literària... compleixen el doble objectiu de fer que els xiquets s'ho passen bé i, alhora, aprenquen. Un joc que agrada, en aquestes edats, és xi-

frar i desxifrar enigmes i missatges secrets. *El misteri de les campanades* ens serveix d'excusa per a treballar tota classe de missatges. El procés d'elaboració del criptograma que proposem en les activitats complementàries d'aquestes propostes didàctiques és bastant divertit i senzill. Es tracta de pensar el missatge que es vol xifrar, després se substitueix cada lletra per un dibuix o un signe. Perquè el missatge siga més fàcil de desxifrar, es dóna el valor d'algunes lletres.

A més de xifrar missatges en la classe de llengua, també pot resultar un treball interessant en la classe de matemàtiques. Escrivint les lletres del missatge respecte a un eix de simetria i ajudant-se d'un espill o, simplement, llegint el missatge pel revers i a contrallum. També es pot assignar un número a cada lletra de l'alfabet i, després, en xifrar el missatge, substituir les lletres per l'operació matemàtica que dóna com a resultat el valor numèric de la lletra.

Una vegada codificats els textos, s'intercanvien entre els diferents equips de la classe i es resolen.

PROPOSTES DE TREBALL *
(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de Treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen les presents *propostes*.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR/A: .....

ILLUSTRADOR/A: .....

EDICIONS BROMERA

COLLECCIÓ: ..... Núm.: .....

1. ¿Quin és l'argument d'*El misteri de les campanades*?

Intenta fer el resum amb les idees principals de cada capítol.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ¿Què hauria passat si, a pesar de tot, el rellotge haguera continuat tocant tretze campanades? Inventa un final diferent del que ha escrit Xabier P. Docampo.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Fes una valoració crítica del llibre on expresses la teua opinió. (Què és allò que t'ha agradat més de la història i què és el que no t'ha agradat, si la seua lectura és agradable o no, si creus que és vàlida per a recomanar-la als teus amics i companys, etc.).

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'ESTRUCTURA

L'estructura temporal d'*El misteri de les campanades* és lineal, és a dir, l'autor presenta els fets d'una manera ordenada segons passen en el temps. Generalment, les novel·les d'estructura lineal consten de tres parts: introducció, nuc i desenllaç.

1.1. Resumeix en tres frases cadascuna de les parts del llibre:

Introducció:.....
.....

Nuc:.....
.....

Desenllaç:.....
.....
.....

1.2. Aquesta història presenta una variant en l'estructura lineal, ja que l'autor la fa precedir d'una carta i l'acaba amb una postdata.

¿Quina creus que és la finalitat de la carta de presentació?

.....
.....

¿I la finalitat de la postdata?

.....
.....

2. EL NARRADOR

El narrador és la persona que conta la història, que assenyala l'ordre en què passen els fets, descriu on passen les coses, indica les actituds, els gestos i els moviments dels personatges, al mateix temps que descriu i reforça els continguts dels diàlegs.

2.1. Numera les següents frases seguint l'ordre en què les hauria de contar el narrador.

— La nit de la torrada de sardines també van sonar tretze campanades.

— Cristina rep dins d'un llibre el primer missatge.

— Troben una casa on hi ha un cartell que diu: ¡ENTREU!

— El missatge que troben al molí consisteix en un laberint que han de saber passar.

— Al campanar d'Eiranova col·loquen un rellotge.

— Nos missatges els donen noves energies.

— El berenar els aclareix moltes coses.

— El riu és tan brut que impressiona els amics.

— El rellotge es torna boig i fa tretze campanades.

— Alguns amics de la colla estan tan decebuts i desorientats que pretenen abandonar la investigació.

Una narració és omniscient si és contada per una persona desconeguda, que sembla saber el que parlen i senten tots els personatges, com si fóra alhora en tots els llocs, i per això la història està narrada en tercera persona. Una narració també pot ser subjectiva si el narrador conta la història en primera persona i és un personatge més en la novel·la o bé el protagonista.

2.2. ¿El narrador d'*El misteri de les campanades* parla en primera persona o en tercera?.....

2.3. ¿La narració és omniscient o subjectiva?.....

2.4. Busca l'últim paràgraf de la pàgina 104. Imagina que Pedro és el narrador. Reescriu el paràgraf fent els canvis adients.

.....

.....

.....

3. L'ESTIL

3.1. ¿Què predomina en el llibre que acabes de llegir: la narració, la descripció o el diàleg?

.....

3.2. L'autor vol que *El misteri de les campanades* siga un llibre participatiu. ¿Creus que ho aconsegueix? ¿Quins recursos utilitza?

.....

.....

3.3. Tria els substantius més adequats per definir les característiques del text.

terror	reflexió	realisme
agilitat	ecologisme	romanticisme
humor	intriga	lirisme
avorriment	emotivitat	diversió

3.4. ¿Quin tipus de llenguatge creus que utilitza l'autor: culte, col·loquial, vulgar o especialitzat?

.....

4. ELS PERSONATGES

Normalment, en totes les narracions hi ha un o més protagonistes. Es tracta del que solem anomenar «el xic o la xica de la pel·lícula».

4.1. En el cas d'*El misteri de les campanades*, ¿quins són els protagonistes?

.....

.....

4.2. Entre els protagonistes, ¿hi ha algú que destaque? ¿Qui?

.....

En una història, els personatges que no són protagonistes, s'anomenen personatges secundaris.

4.3. Un dels personatges secundaris d'*El misteri de les campanades* és don Anxo, l'apotecari. Completa la següent taula amb tres personatges secundaris de la novel·la.

PERSO-NATGE	PROFESSIÓ	ACTIVITAT
Don Anxo	Apotecari	Preparar medecines, fer anàlisis, vendre medicaments preparats, etc.

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. En la novella, hem resolt diversos tipus de missatges secrets. Una altra manera d'enviar missatges secrets és a través del criptograma. Desxifra aquest criptograma i sabràs què va dir una alumna al seu professor. Tin en compte les normes següents:

- Les paraules van separades per espais en blanc.
- Cada dibuix representa una sola lletra.

							
T			C				
<hr/>							
							
	O		A				N
<hr/>							
							
I		S					
<hr/>							
							
<hr/>							

2. Encara que el jutge diu que el rellotge aquella nit tocava dotze campanades, la realitat és que, tal com l'autor assegura en la postdata, aquella nit només tocà onze campanades. Juga a detectius i busca en els missatges del llibre la solució d'*El misteri de les onze campanades*. Per facilitar-te el camí, pots seguir aquestes pistes:

1r missatge: llegint de dalt a baix les lletres del mateix tipus trobaràs dues paraules amb sentit.

2n missatge: el laberint uneix dues paraules.

3r missatge: llegiu al revés les paraules en lletra redona (no cursiva).

4t missatge: en *Les notícies d'Eiranova* trobaràs marcada la paraula que diu la veritat.

5é missatge: si has compost el missatge per resoldre el primer misteri, hauràs trobat lletres al revés.